

La Torre de Santa Llúcia. O ara o mai

Per a qui no ho sàpiga, la Torre de Santa Llúcia, o dels Crossos, és aquell edifici que hi ha al Polígon la Torre, al fons de tot de l'avinguda, que sembla una baluerna fora del temps enmig d'un polígon mig desgavellat, i que ara espera amb resignació que el TGV li faci una nova jugada passant a frec dels seus murs posteriors. L'edifici ja el trobem documentat a començaments del segle XIII com a propietat de Berenguer Crosses. Al segle XVI pertanyia als Requesens, senyors de la baronia de Martorell entre d'altres propietats. Habitualment hi residien els Calders, procuradors dels Requesens, els quals també hi feien llargues estades i hi van hostatjar l'emperador Carles V i després el seu fill, el rei Felip II. El gran casal va ser el nucli de la finca agrícola més extensa i important del terme fins al 1963, en què va ser expropiada per a sòl industrial, i constava d'una gran masoveria i nombroses parceries. Al marge de tot aquest interès històric, l'edifici té una gran importància arquitectònica i artística. Tot i que sembla que va patir força destrosses durant la Guerra dels Segadors (1641) i diverses remodelacions al llarg dels anys, encara conserva en bon estat la major part del seu interior, del qual cal destacar el pati renaixentista, amb arcs escarsers i pilars a la planta baixa i una galeria amb arcs d'ansapaner i columnes quadrilobulades amb capitells de tres motlures al primer pis. Al segle XIX s'hi va construir una capella d'estil neoromànic, que va ser saquejada durant la Guerra Civil però que es conserva íntegra, tot i que força malmesa, com la resta de l'edifici, pel pas del temps i l'abandonament durant els últims anys, des que els masovers van deixar d'habitar-lo l'any 1981. Al costat de la casa també hi ha les restes del gran celler, un edifici del segle XVI molt interessant per les seves esplèndides voltes i els pilars que les sostenien, ara malauradament gairebé tot derruït.

Creiem que tot això justifica –i obliga– que es faci una actuació ambiciosa per recuperar aquest edifici i tot el que representa. Una actuació acurada i racional que el recuperi com a patrimoni històric i artístic de la població i li doni uns usos (és prou ampli perquè es puguin pensar diversos espais) que també beneficiïn la població en general. Sembla que fa força anys que hi ha hagut contactes periòdics entre la propietat i el municipi, a través dels diferents consistoris (ja des de l'època predemocràtica), perquè passés a ser de propietat municipal. Però no s'ha arribat mai a cap acord. I mentrestant l'edifici es malmet sense que ningú hi faci res. Ens sembla que el fet que s'hagi abandonat massa patrimoni històric que s'hauria pogut conservar (la Farmàcia Bujons, el Círcol, l'edifici del Quarter, etc.) ens hauria de fer veure que no ens podem permetre que ens passi el mateix amb la Torre. De cap de les maneres. Seria massa vergonyós veure com va caient pedra rere pedra d'un passat que sembla que no ens importi gens i que molts martorellencs fins i tot desconexen.

Ja hem esmentat que el traçat definitiu del TGV passa arran de l'edifici, ja que va paral·lel a la via actual del Carrilet. Escapçarà la part posterior de la casa, un antic jardí murat. La teulada i les parets que queden a tocar de la tangent d'aquest traçat són les que ja fa temps que estan

caient; cada dia una mica, cada hivern més acceleradament per l'acció de les pluges. Ens sembla que ara és l'última oportunitat per a la Torre, com si tinguéssim una ocasió única de convertir una mena de desgràcia en oportunitat. L'oportunitat definitiva de recuperació d'aquest gran patrimoni. O ara o mai. És urgent que s'actui. Primer davant de la propietat, i després davant del Ministeri per reclamar una part d'aquell 1% de l'import total del projecte del TGV que té destinat a pal·liar alguns dels desgavells que provoca. I aleshores tocarà asseure's per projectar, de la manera més racional possible, la salvació de la Torre. Que l'última jugada no sigui el cop de gràcia, sinó el cop de la recuperació sàvia.

Teresa Amat i Rafa Díez
Setembre de 2003